

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Збірник матеріалів

**XXVII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

20 лютого 2025 року

Київ 2025

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2025. 385 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 7 від 26.02.2025)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М..В., ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 20 лютого 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

Мітюшкіна Христина,
кандидат економічних наук, доцент, завідувачка кафедри раціонального
природокористування та охорони навколишнього середовища
Маріупольський державний університет

ЗАБРУДНЕННЯ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ УКРАЇНИ (ЗМІНИ РЕГІОНАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ)

Сьогодні ні в кого не викликає сумнівів необхідність повоєнного зеленого відновлення України, що відповідає Європейському зеленому курсу та глобальному кліматичному порядку денному. Ціль сталого розвитку ООН № 13 «Боротьба зі зміною клімату» передбачає перш за все скорочення викидів в атмосферу. Аналізуючи можливості цього скорочення для України та інших країн світу, стає очевидним що це можливо за рахунок екологізації, перш за все енергетичного та металургійного секторів, адже саме вони є основними стаціонарними забруднювачами. Постійно відстежуючи стан забруднення повітря в Україні, слід звернути увагу на наступні моменти. По перше, рівень викидів в атмосферу зі стаціонарних джерел забруднення в Україні протягом останніх років суттєво зменшився (таблиця 1)[1]. По друге, змінилася і регіональна структура цих викидів.

Таблиця 1

Викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел по регіонах країни

Регіони України	2007		2023	
	Викиди забруднюючих речовин, тис. т	%	Викиди забруднюючих речовин, тис. т	%
Україна	4813,3		1224,2	
Автономна Республіка Крим	33,8	0,7	...	...
Вінницька	152,4	3,2	80,5	6,6
Волинська	11,5	0,2	4,4	0,4
Дніпропетровська	1119,0	23,2	385,1	31,5
Донецька	1653,4	34,4	161,7	13,2
Житомирська	19,2	0,4	7,4	0,6
Закарпатська	22,9	0,5	2,8	0,2
Запорізька	231,6	4,8	52,1	4,3
Івано-Франківська	269,9	5,6	147,7	12,1
Київська	93,3	1,9	55,5	4,5
Кіровоградська	20,2	0,4	7,5	0,6

Луганська	542,7	11,3	0,0	0,0
Львівська	110,5	2,3	57,9	4,7
Миколаївська	22,6	0,5	5,6	0,5
Одеська	35,8	0,7	27,8	2,3
Полтавська	100,2	2,1	30,3	2,5
Рівненська	18,5	0,4	7,6	0,6
Сумська	29,1	0,6	12,9	1,1
Тернопільська	20,5	0,4	8,0	0,7
Харківська	160,1	3,3	38,9	3,2
Херсонська	9,4	0,2	5,5	0,4
Хмельницька	23,4	0,5	18,8	1,5
Черкаська	38,8	0,8	61,8	5,0
Чернівецька	4,4	0,1	1,7	0,1
Чернігівська	39,0	0,8	14,9	1,2
м. Київ	26,5	0,6	27,8	2,3
м. Севастополь	4,6	0,1	...	

Примітка: складено на основі (1)

За період з 2007 по 2023 роки викиди скоротилися майже в 4 рази з 4813, 3 тис. т до 1224,2. Такий період дослідження було обрано не випадково, адже 2007 рік передував світовій фінансово-економічній кризі. Розвиток промисловості України в 2006-2007рр. був найбільш активним, й відповідно основні підприємства (стаціонарні джерела) працювали на повну потужність та генерували великі обсяги не тільки промислової продукції, а й викидів в екосистему. Наразі, ми можемо аналізувати найбільш доступні дані Державної служби статистики, за класифікацією якої *викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел* – загальна кількість забруднень, що надійшли в повітряний басейн від стаціонарних джерел викидів як після проходження пилогазоочисних установок у результаті неповного уловлення й очищення на організованих джерелах забруднення, так і без очищення від організованих і неорганізованих джерел забруднення[1].

Так, за останні 16 років (інформаційний період дослідження 2007-2023 рр.), обсяги та регіональна структура викидів доволі змінилися. На суттєве скорочення викидів в атмосферу, на наш погляд, вплинули такі фактори:

зміна структури генерації електричної енергії. В 2007 році виробництво електричної енергії в Україні здійснювалось за рахунок ТЕС (42%) та АЕС (51%), тоді як у 2023 році – на ТЕС 28%, а АЕС – 48% [3];

зниження обсягів виробництва продукції важкої промисловості. Так, наприклад, обсяги експорту чорних металів у 2023 році склали 4,76 млн. т, тоді як у 2007 цей показник складав 20,7млн. т [4].

Щодо регіональних забруднювачів, то традиційно індустріяльні регіони з великою кількістю промислових підприємств та об'єктів енергетичної інфраструктури Донецька та Луганська, після 2014 року втратили контроль над більшістю об'єктів, а з 2022 року – практично над всіма об'єктами стаціонарних викидів. Серед областей, на які припадає найбільші обсяги викидів, сьогодні є Дніпропетровська (фактичне скорочення викидів в 3 рази), Донецька (фактичне обсяги фіксованих викидів в 10 разів менші ніж у 2007 році). На цьому фоні, Івано-Франківська область посіла, так би мовити, 3 місце (незважаючи на фактичне скорочення викидів в 1,8 разів) за рахунок роботи основного стаціонарного джерела забруднення Бурштинської ТЕС.

Отже, підсумовуючи, можна сказати, що перехід до низьковуглецевого сценарію розвитку є необхідною умовою подальшого соціо-економічного зростання. Збільшення валового внутрішнього продукту країни з одночасним зниженням викидів в атмосферу від стаціонарних джерел – це завдання прогресивного світу, яке можливо реалізувати за рахунок екологізації промисловості, сільського господарства та енергетики. За для активізації процесів екологізації доцільно використовувати певні інструменти екологічної та економічної політики, на кшталт надання конкретних пільг та економічної допомоги підприємствам, що впроваджують та використовують інноваційні ресурсоощадні технології.

Література

1. Державна служба статистики України. Регіональна статистика. Навколишнє природне середовище. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
2. ПРООН виступила за зелене відновлення та низьковуглецеве майбутнє для України на COP29. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/press-releases/proon-vystupyla-za-zelene-vidnovlennya-ta-nyzkovuhletseve-maybutnye-dlya-ukrayiny-na-cop29>
3. Міністерство енергетики України. Офіційний сайт. URL: <https://mev.gov.ua/sites/default/files/field/pdf/>
4. Державна служба статистики України. Зовнішня торгівля товарами. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>